

Al. 118.

Eesti-ma rahwa

Kalender,

ehf

Läht-ramat

1843

aasta peäle, pärast meie

Ssanda Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Tallinnas,

trükkitud Gresseli kirjadega.

Märfide selletaminne.

- Noor = fu.
 Essimenne werend.
 Eäis = fu.
 Wiinne werend.
p. pärrast.
p. l. pärrast lounat.
e. l. enne lounat.
P. Pühha.

Der Druck dieses Kalenders, der nicht aus den Ostseeprovinzen ausgeführt werden darf, ist unter der Bedingung erlaubt, daß nach vollendetem Drucke die gesetzliche Zahl Exemplare der Censur-Comität übergeben werde.

Dorpat, am 30. September 1842.

Censor Sahmen.

Pärrast meie kalll Jssanda Jესuse Kris:	
tusse sündimist, on tännawo aasta	1843
Pärrast mailma lomist	5792
Pärrast Tallinna ülessehhitamist	624
Pärrast Lutterusse õige usso üleswõtmist	326
Pärrast wanna katko	186
Pärrast sedda, kui wäggi Pranburgi läks	165
Pärrast sedda, kui Toompä põllend	159
Pärrast sure nälja hakkatust	148
Pärrast teist katko	133
Pärrast meie sure armolisse Keisri Herra	
MADEUS PAWLOWITS	
sündimist	47
Pärrast sedda, kui ta hakkas wallitsema	18

Joulo / ja Wastla / päwa wahhel on:
 8 nädalat ja 2 päwa.

Januarius.

Neäri = ku.

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.		
1 Rede	Neäri P. Aita Jummal!	
2 Laup.	Abel, Set	Pehmed

Jesüs pöggeneb Egiptusse male. Matt. 2, 13.		
3 Pühhap.	P. pärrast Neäri	kulmad
4 Esmasp.	Metusala	☿ 10, 5' e. l.
5 Teisip.	Simon	ilmad.
6 Keskäädal	3 Kunninga P.	
7 Neljap.	Julianus	Lumme:
8 Rede	Erart	
9 Laup.	Peatus	tuiske.

Jesüs 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.		
10 Pühhap.	1 P. p. 3 K. P. Paawli pääw	
11 Esmasp.	Ewraim	☿ 2, 39' e. l.
12 Teisip.	Rein	Tuulsed,
13 Keskäädal	Hilarius	
14 Neljap.	Robert	kulmad
15 Rede	Eirik	
16 Laup.	Risbert	ilmad,

Pulmad Rana:linna. Joau. 2, 1.		
17 Pühhap.	2 P. p. 3 K. P. Ednise p.	

Sel kuul on 31 päwa.

18 Esmasp.	Uksel	☉ 1, 39' p. l.
19 Teisip.	Sara	wahhel
20 Keskäädal	Waab. Sebast.	
21 Neljap.	Neto	fa
22 Rede	Madlena	
23 Laup.	Lotta	lum:

Peäliskust Kapernauma Linna. Matt. 8, 1.		
24 Pühhap.	3 P. p. 3 K. P.	
25 Esmasp.	Paawli ümb.	me:
26 Teisip.	Polikarpus	☿ 6, 11' p. l.
27 Keskäädal	Krisostom	tuis:
28 Neljap.	Karel	
29 Rede	Samuel	fo.
30 Laup.	Udelgund	

Kristus laewa peäl. Matt. 8, 23.		
31 Pühhap.	4 P. p. 3 K. P.	

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ja lähkää loja kello pool 4. Pääw on pirk 7 tundi, ja õ 17 tundi.

1 Esmasp.	Pirit	Kulmad
2 Teisp.	Kuunla päaw	☺ 9, 48' p. l.
3 Restnädal	Hanna	il
4 Neljap.	Weronika	
5 Kede	Agata	mad.
6 Laup.	Tora	

17 Restnädal	Konstantia	● 7, 41' e. l.
18 Neljap.	Konfordia	pakkane
19 Kede	Sim. Apost.	
20 Laup.	Egarius	kulm.

Wina : mäest. Matt. 20, 1.

7 Pühhap.	9 P. e. Kr. üll. P.	
8 Esmasp.	Salomon	Selge
9 Teisp.	Polli	☾ 0, 24' p. l.
10 Restnädal	Kolastika	
11 Neljap.	Edo	taewas
12 Kede	Eulalia	
13 Laup.	Elwine	ja

21 Pühhap.	Paasto Pühha	Tuult
22 Esmasp.	Peetri päaw	
23 Teisp.	Wastla päaw	ja
24 Restnädal	Tuhka p.	Maddise p.
25 Neljap.	Wiktorius	☽ 11, 27' e. l.
26 Kede	Nestor	lumme:
27 Laup.	Leander	

Kulwi : mehhest. Luk. 8, 4.

14 Pühhap.	8 P. e. Kr. üll. P.	
15 Esmasp.	Wautina	kaunis
16 Teisp.	Jula	

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

28 Pühhap.	1 P. Paastus	saddo.
------------	--------------	--------

16mal selle ku päwal touseb päike kello 7, lähkäh
loja kello 5. Päaw on 10, d 14 tundi pikk.

Martius.

Paasto = ku.

1 Esmasp.	Albinus	Kän:
2 Teisp.	Medea	
3 Keisnädal	Palwe päaw	nad
4 Neljap.	Adrian	☺ 7, 37' e. l.
5 Kede	Angelus	
6 Laup.	Kotwrid	ilmad.

Kananea naesest. Matt. 15, 21.

7 Pühhap.	2 P. Paastus	
8 Esmasp.	Siprian	Weike
9 Teisp.	Põri päaw	
10 Keisnädal	Mikeus	külm
11 Neljap.	Konstantin	☾ 0, 12' e. l.
12 Kede	Krefor	ja
13 Laup.	Ernst	

Kristus aiab kurratid wälja. Luf. 11, 14.

14 Pühhap.	3 P. Paastus	lumme:
15 Esmasp.	Longinus	
16 Teisp.	Aleksander	tuisko.
17 Keisnädal	Truta	

Sel kuul on 31 päwa.

18 Neljap.	Kabriel	Heitlikkud
19 Kede	Josep	● 1, 27' e. l.
20 Laup.	Olga	ilmad.

5000 meest sõdetakse. Joann. 6, 1.

21 Pühhap.	4 P. Paastus	
22 Esmasp.	Kawael	Uddused
23 Teisp.	Tiits	
24 Keisnädal	Kasimir	päwad.
25 Neljap.	Paast. Mar. p.	
26 Kede	Manuel	Tuult
27 Laup.	Kustaw	☽ 0, 44' e. l.

Jesus kirowidega wiisatud. Joann. 8, 46.

28 Pühhap.	5 P. Paastus	ja
29 Esmasp.	Kido	
30 Teisp.	Aldonius	lumme:
31 Keisnädal	Tettlaus	saddo.

10mal selle ku päwal touseb päike kello 6, lähhäb
loja kello 6. Päaw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

Aprili 8.

Jüri = ehk mahla = ku.

1 Neljap.	Karjalaskm. p.	Heitlik:
2 Rede	Pauline	☉ 4, 7' p. l.
3 Laup.	Werdinand	kud

Kristusse süsse sõitmisest. Matt. 21, 1.

4 Pühhap.	6 P. Paastus	
5 Esmasp.	Maksim	ilmad.
6 Teisp.	Kõlestin	
7 Kesknaaddal	Aron	Tuulne,
8 Neljap.	Suur Nelja P.	
9 Rede	Suur Rede	☉ 2, 3' p. l.
10 Laup.	Esekiel	külm

Kristusse ülestõusmisest. Mark. 16, 1.

11 Pühhap.	1 Pühha	
12 Esmasp.	2 Pühha	ilm.
13 Teisp.	3 Pühha	
14 Kesknaaddal	Künni pään	Umbes
15 Neljap.	Olimpia	
16 Rede	Karistus	päänad.
17 Laup.	Rudolf	☉ 5, 57' p. l.

Sel kuul on 30 päwa.

Kinnipandud uksest. Joann. 20, 19.

18 Pühhap.	1 P. p. üll. P.	Wihma
19 Esmasp.	Simon	
20 Teisp.	Jakobina	ja
21 Kesknaaddal	Aldolarius	
22 Neljap.	Kajus	lund.
23 Rede	Jüri pään	
24 Laup.	Albert	Pehmed

Heast karjatsest. Joann. 10, 12.

25 Pühhap.	2 P. p. üll. P.	☉ 10, 3' e. l.
	Markuse p.	
26 Esmasp.	Esekiel	ja
27 Teisp.	Anastasius	
28 Kesknaaddal	Witalis	kännad
29 Neljap.	Reimund	
30 Rede	Erast	ilmad.

12mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 5, ja lähkab loja kello pool 8. Pään on pilt 15, ja 8 9 tundi.

1 Laup.	Wolbri pāāw	Uddune
Ürrikesse aia pārrast. Joann. 16, 16.		
2 Pühhap.	3 P. p. üll. P.	☉ 0, 13' e. l.
3 Esmasp.	† Leidminne	ja
4 Teisip.	Tio	
5 Kesknäddal	Kottard	willo
6 Neljap.	Susanna	
7 Kede	Ulrika	ilm.
8 Laup.	Laas	
Kristnusse ärraminnemissest. Joann. 16, 5.		
9 Pühhap.	4 P. p. üll. P.	☉ 5, 33' e. l.
10 Esmasp.	Kordian	
11 Teisip.	Pankratiuse	Tuult
12 Kesknäddal	Henriette	ja
13 Neljap.	Servatius	wihma.
14 Kede	Kristian	
15 Laup.	Sohwi	Uddo.

Sigest pallumissest. Joann. 16, 23.		
16 Pühhap.	5 P. p. üll. P.	Kaunid
17 Esmasp.	Anton	● 8, 33' e. l.

18 Teisip.	Erik	sojad
19 Kesknäddal	Aggäus	
20 Neljap.	Suur † Pāāw	pāwad.
21 Kede	Pontusine	
22 Laup.	Mili	Umbne
Rõmustajast Waimust. Joann. 15, 26.		
23 Pühhap.	6 P. p. üll. P.	uddune
24 Esmasp.	Ester	☉ 4, 13' p. l.
25 Teisip.	Urbanus	ilm.
26 Kesknäddal	Eduard	
27 Neljap.	Peet	Tuult
28 Kede	Willem	
29 Laup.	Mart	ja

Pühast waimust. Joann. 14, 23.		
30 Pühhap.	Nelli Pühhi	wihma.
31 Esmasp.	2 Pühha	☉ 8, 48' e. l.

8mal selle ku päwal touseb päike kello pool 4, ja lähhab loja kello pool 9. Pāāw on pikk 17, 8 agga 7 tundi.

Juniu 8.

Jani = ku.

1 Teisp.	Kotskal	Kännad
2 Kestnåddal	Martellus	
3 Nelhap.	Rasmus	sojad
4 Kede	Tarius	
5 Laup.	Poniwafius	påwad,

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

6 Pühhap.	3 aino Jum. P.	agga
7 Esmasp.	Lukretsia	Ⓒ 10,8' p.l.
8 Teisp.	Medardus	fiis
9 Kestnåddal	Pertram	tulleb
10 Nelhap.	Pitkem påaw	mürrista:
11 Kede	Parnabas	minne
12 Laup.	Pasilides	ja

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19.

13 Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.	wihma.
14 Esmasp.	Walerius	
15 Teisp.	Widi påaw	● 8, 59' p.l.
16 Kestnåddal	Justina	Jälle
17 Nelhap.	Nikander	sojad

Sel kuul on 30 päwa.

18 Kede	Homerus	
19 Laup.	Kerwasius	ilmad.

Surest õhto sõmaaiast. Luk. 14, 16.

20 Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	
21 Esmasp.	Rael	Heitlik.
22 Teisp.	Karolina	Ⓓ 8, 40' p.l.
23 Kestnåddal	Vasilius	
24 Nelhap.	Jani påaw	Uddused
25 Kede	Webronia	
26 Laup.	Jeremias	påwad.

Raddunud lambast. Luk. 15, 1.

27 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	
28 Esmasp.	Josua	Sojad
29 Teisp.	Peetr. Pawl. p.	Ⓔ 6, 44' p.l.
30 Kestnåddal	Lilla	ilmad.

10mal selle ku päwal touseb päike 3 werendit pärrast kello 2, ja lähhåb loja üks werend pärrast kello 9. Påaw on pitk 18 ja üks pool tundi, õ agga 5 ja üks pool tundi.

Julius.

Heina - ku.

1 Neljap.	Leobald	Allati
2 Kede	Heina Mar. p.	üsna
3 Laup.	Kornelius	kännad

Olge armolisšed. Luf. 6, 36.

4 Pühhap.	4 P. p. 3 a. J. P.	sojad
5 Esmasp.	Anselm	
6 Teisip.	Hektor	ilmad.
7 Kestnāddal	Temetrius	☾ 3, 17' p. l.
8 Neljap.	Kilian	Mürrišta:
9 Kede	Kirillus	missed
10 Laup.	7 Wenda	ja

Rohkest kallafagist. Luf. 5, 1.

11 Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	wihma.
12 Esmasp.	Hindrif	
13 Teisip.	Marreta pāāw	Heitlikkud
14 Kestnāddal	Ponawent	ja
15 Neljap.	Apost. Jagg.	☉ 7, 21' e. l.
16 Kede	August	umšed
17 Laup.	Aleksius	pāwad.

Sel kuul on 31 pāwa.

Wariseride õigusšest. Matt. 5, 20.

18 Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	
19 Esmasp.	Wridrika	Kännad
20 Teisip.	Elias	
21 Kestnāddal	Taniel	ilmad.
22 Neljap.	Maria Mad.	☽ 1, 5' e. l.
23 Kede	Oskar	
24 Laup.	Kristina	Uddused

4000 meest šõdetakse. Mark. 8, 1.

25 Pühhap.	7 P. p. 3 a. J. P.	Jakobi p.
26 Esmasp.	Anno	
27 Teisip.	Marta	pāwad.
28 Kestnāddal	Plato	
29 Neljap.	Olowi pāāw	☾ 6, 33' e. l.
30 Kede	Abdon	Wihma.
31 Laup.	Kristwrid	

12mal selle ku pāwal touseb pāike kello pool 4, ja lähhāb loja kello pool 9. Pāāw on pisk 17, õ agga 7 tundi.

Walleprophetidest. Matt. 7, 15.

1 Púhhap.	8 P. p. 3 a. J. P.	Peetri wang.
2 Esmasp.	Hannibal	Kallid
3 Teisip.	Eleasar	sojad
4 Kestnáddal	Tominikus	páwad;
5 Neljap.	Oswald	
6 Rede	Eugenius	☾ 8, 28' e. l.
7 Laup.	Uline	wahhel

Úttekhtusest maia: piddajast. Luk. 16, 1.

8 Púhhap.	9 P. p. 3 a. J. P.	jälle
9 Esmasp.	Romanus	
10 Teisip.	Lauritse páaw	tuult
11 Kestnáddal	Herm	
12 Neljap.	Klara	ja
13 Rede	Ello	☉ 4, 14' p. l.
14 Laup.	Eusebius	wihma.

Jerusalemma árrarifmisstest. Luk. 19, 41.

15 Púhhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	Ruf. M. p.
16 Esmasp.	Isaak	Kánnad
17 Teisip.	Wilibald	sojad

18 Kestnáddal	Leno	páwad.
19 Neljap.	Sebald	
20 Rede	Párnard	☾ 7, 1' e. l.
21 Laup.	Rut	Heitlik.

Wariserist ja tölnerist. Luk. 18, 9.

22 Púhhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	
23 Esmasp.	Sakeus	Kallid
24 Teisip.	Pertli páaw	
25 Kestnáddal	Ludwig	sojad
26 Neljap.	Trenáus	
27 Rede	Kebhard	☉ 8, 35' p. l.
28 Laup.	Augustin	il.

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

29 Púhhap.	12 P. p. 3 a. J. P.	Joan. hukf.
30 Esmasp.	Benjamin	mad.
31 Teisip.	Rebekka	

14mal selle ku páwal touseb päike 3 werendit párrast kello 4, ja láhháb loja úts werend párrast kello 7. Páaw on pitt 14 ja úts pool, 8 agga 9 ja úts pool tundi.

September. Süggise-ehk Mihkli-ku.

1 Kesknaaddal	Ekidius	Tuulne ilm.
2 Neljap.	Lisa	
3 Rede	Reinard	
4 Laup.	Kai	

Preestrist ja lewitist. Luk. 10, 23.

5 Pühhap.	13 P. p. 3 a. J. P.	☉ 0, 51' e. l.
6 Esmasp.	Magnus	Wihma.
7 Teisip.	Regina	
8 Kesknaaddal	Mar. sundmin.	
9 Neljap.	Pruno	Heitlik.
10 Rede	Sostenes	Mõnned
11 Laup.	Põri pääw	

Kõnnest piddali; többisest. Luk. 17, 11.

12 Pühhap.	14 P. p. 3 a. J. P.	☉ 0, 31' e. l.
13 Esmasp.	Amatus	sojad
14 Teisip.	Risti üllend.	
15 Kesknaaddal	Nikodemus	
16 Neljap.	Leontina	pääwad.
17 Rede	Josepina	

Sel kuul on 30 päwa.

18 Laup.	Kottlob	☽ 3, 48' p. l.
----------	---------	----------------

Mammonaast. Matt. 6, 24.

19 Pühhap.	15 P. p. 3 a. J. P.	Willud
20 Esmasp.	Wausta	ja
21 Teisip.	Matteuse p.	
22 Kesknaaddal	Morits	niisked
23 Neljap.	Osea	
24 Rede	Joann. sam.	ilmad.
25 Laup.	Aleowas	

Raini; liina surnust. Luk. 7, 11.

26 Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P.	☽ 0, 55' p. l.
27 Esmasp.	Adolw	Tuult
28 Teisip.	Wentzel	ja
29 Kesknaaddal	Mihkli pääw	wihma.
30 Neljap.	Hironimus	

12mal selle ku päwal touseb päike kello 6, ja lähhab loja kello 6. Pääw on pitk 12, ja ö ka 12 tundi.

Oktober.

Wina = ku.

1 Rede	Wolmar	
2 Laup.	Woldemar	Wihmased

Wee: többisest. Luf. 14, 1.

3 Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	Leikusse P.
4 Esmasp.	Prants	⊙ 3, 37' p. l.
5 Teisip.	Wides	ja
6 Kesknäddal	Luisa	
7 Neljap.	Malo	kulmad
8 Rede	Tomasia	
9 Laup.	Tionisius	pawad.

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

10 Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	Tuult
11 Esmasp.	Purkard	● 9, 14' e. l.
12 Teisip.	Walwriid	ja
13 Kesknäddal	Teresia	wihma.
14 Neljap.	Kalikstus	
15 Rede	Heddo	Kulmad
16 Laup.	Kallus	

Allwatud innimesest. Matt. 9, 1.

17 Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
------------	---------------------	--------

Sel kuul on 31 päwa.

18 Esmasp.	Lukassee päaw	⊙ 4, 21' e. l.
19 Teisip.	Lutsius	Wihma
20 Kesknäddal	Welisius	
21 Neljap.	Ursel	ja
22 Rede	Kel	lumme:
23 Laup.	Sewerin	tuisko.

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

24 Pühhap.	20 P. p. 3 a. J. P.	Lutterusse dige usfo ülleswõtmisse Pühha.
25 Esmasp.	Krispin	
26 Teisip.	Almandus	⊙ 7, 0' e. l.
27 Kesknäddal	Kapitolin	Tuultsed,
28 Neljap.	Simon Jud.	kulmad
29 Rede	Engelbreht	ja
30 Laup.	Absalon	wihmased

Runningamehhe poiaht. Joann. 4, 47.

31 Pühhap.	21 P. p. 3 a. J. P.	pawad.
------------	---------------------	--------

16mal selle ku päwal touseb päike kello pool 8, ja lähhab loja kello pool 6. Päaw on pikk 9, d 15 tundi.

November.

Talwe: ku.

1 Esmasp.	Pühhade pääw	Tuult,
2 Teisip.	Hingede pääw	külma
3 Kesknäddal	Kottlieb	☾ 4, 12' e. l.
4 Neljap.	Ot	ja
5 Rede	Plandina	lumme:
6 Laup.	Käspär	tuiske.

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

7 Pühhap.	22 P. p. 3 a. J. P.	
8 Esmasp.	Klaas	Willud
9 Teisip.	Joobst	● 7, 12' p. l.
10 Kesknäddal	Martin Lutter	pawad.
11 Neljap.	Martin Piisk.	
12 Rede	Jonas	Wihma
13 Laup.	Arkadius	ja

Kohto: rahhast. Matt. 22, 15.

14 Pühhap.	23 P. p. 3 a. J. P.	lumme:
15 Esmasp.	Leopold	tuiske.
16 Teisip.	Ottomar	☾ 8, 47' p. l.
17 Kesknäddal	Alweus	

Sel kuul on 30 päwa.

18 Neljap.	Esa	Tuult
19 Rede	Liisbet	ja
20 Laup.	Amos	pehmet

Jairi tütrest. Matt. 9, 18.

21 Pühhap. | 24 P. p. 3 a. J. P. Mar. ohw.

Surnutte mällestusse Pühha.

22 Esmasp.	Sesilia	külma.
23 Teisip.	Klement	
24 Kesknäddal	Josias	Heitlik.
25 Neljap.	Kadrina pääw	☾ 1, 39' e. l.
26 Rede	Konrad	
27 Laup.	Jetta	lumme:

Kristusse sisse: sbitmissesest. Matt. 21, 1.

28 Pühhap.	1 Krist. Lull. P.	saddo
29 Esmasp.	Ewert	ja
30 Teisip.	Andresse pääw	külma.

9mal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ja lähkää loja kello pool 4. Pääw on pikk 7, 6 17 tundi.

Detsember.

Joulo = ku.

1 Kestnâddal	Urend	Pehmed
2 Neljap.	Kandidus	☾ 2, 31' p. l.
3 Kede	Tala	ja
4 Laup.	Parbo	

Tähhed enne wimist päwa. Luf. 21, 25.

5 Pühhap.	2 Krist. Tull. P.	uddused
6 Esmasp.	Niggola pääw	
7 Teisip.	Antonie	ilmad.
8 Kestnâddal	Mar. sam.	
9 Neljap.	Juhlum	● 6, 47' e. l.
10 Kede	Lühhem pääw	
11 Laup.	Damasius	Külma

Joannes wangi: tornis. Matt. 11, 2.

12 Pühhap.	3 Krist. Tull. P.	ja
13 Esmasp.	Eutsia	lund.
14 Teisip.	Nikolai	
15 Kestnâddal	Johanna	Tuult
16 Neljap.	Albina	☾ 4, 31' p. l.
17 Kede	Ignatius	ja

Sel kuul on 31 päwa.

18 Laup.	Kristow	lumme:
Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.		
19 Pühhap.	4 Krist. Tull. P.	saddo.
20 Esmasp.	Abraam	
21 Teisip.	Toma pääw	Heitlik.
22 Kestnâddal	Peata	
23 Neljap.	Dagobert	Lund.
24 Kede	Adam, Ewa	☾ 9, 34' e. l.
25 Laup.	Joulo	Selged

Sest immet: pannemissfest. Luf. 2, 33.

26 Pühhap.	P. pr. Joulo. Teine P.	
27 Esmasp.	Kolmas Pühha	külmad
28 Teisip.	Süta Laste p.	päwad.
29 Kestnâddal	Noa	Kange
30 Neljap.	Tawet	külm.
31 Kede	Silwester	☾ 10, 58' p. l.

10mal selle ku päwal touseb päike üks werend pärrast kello 9, ja lähhab loja 3 werendit pärrast kello 2. Pääw on pitk 5 ja üks pool tundi, 6 18 ja üks pool tundi.

Alasta muutmissed.

Kewwade hakkab 9. Päästoku päwal, kello 7, 35 min. p. loun. Siis on pääw ja õ ühhe pikkused.

Sui hakkab 10. Janiku päwal, kello 4, 32 minuti enne lounat. Siis on meil feigepikkem pääw.

Süggise hakkab 11. Mihkliku päwal, kello 6, 40 min. pär. loun. Siis jälle on pääw ja õ ühhe pikkused.

Salwe hakkab 10. Jouloku päwal, kello 0, 19 min. louna aial. Siis on meil feigelühhem pääw.

Päwa ja Ku warjutamissed.

Sel aastal warjutakse Päike kaks kord ja Ku üks kord, agga meie maal ei olle münd kui Ku warjutamine üks nähha.

Esimenne on meie maal näggematta Päwa warjutamine 15. Janiku päwal, kello 8 pär. loun.

Teine on meie maal nähtaw Ku warjutamine 25. Salweku päwal. Hakkatus on kello 0, 56 min. kest õ aial, ja lõppetus kello 2, 43 min; feigelaiem warjutamine on 2½ tolli.

Kolmas on meie maal näggematta Päwa warjutamine 9. Jouloku päwal.

Wennema Ülemawallitseja sugguselts.

Nikolai se esimenne, Keiser ja keige Wennerigi wallitseja; ka Sleswik-Holsteini wallitseja Würst, on sündinud 1796, Janiku 25. päwal. Aleksandra Weodorowna, Keisri praua, Preisi Printsess; sündinud 1798, Heina:ku 1. p. Aleksander Nikolajewits, Rigi pärria, Tsesarewits ja Suurwürst; on sündinud 1818, Jürri:ku 17. päwal. Temma Praua on: Maria Aleksandrowna, Tsesarewna, Hessen-Darmstatti Printsess; sünd. 1824, Heina:ku 27. p. Nende Tütar:

Aleksandra Aleksandrowna, Suurwürsti Printsess; sündinud 1842, Leikusse:ku 18. päw. Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1827, Mihkli:ku 9. päwal. Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1831, Heina:ku 27. päwal. Mikael Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1832, Wina:ku 13. päwal. Mikael Pawlowits, Suurwürst, Keisri wend; on sündinud 1798, Neäri:ku 28. päwal, ja temma Praua on: Helena Pawlowna, Wirtembergi Printsess; on sündinud 1806, Joul:ku 28. päwal. Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printsess;

on sündinud 1819, Leikusse; ku 6. päwal. Lau-
latud selle Keiserlikko Printsile Maksimilian
von Leuchtenberg.

Nende Lütred:

Aleksandra Maksimilianowna, Printsess,
on sündinud 1840, Paasto; ku 28. päwal, ja
Maria Maksimilianowna, Printsess, on
sündinud 1841, Wina; ku 4. päwal.

Olga Nikolajewna, Suurwürsti Printsess;
on sündinud 1822, Leikusse; ku 30. päwal.

Aleksandra Nikolajewna, Suurwürsti
Printsess; on sündinud 1825, Jani; ku 12. päwal.

Maria Michailowna, Suurwürsti Printsess;
on sündinud 1825, Riinla; ku 25. päwal.

Elisabet Michailowna, Suurwürsti Print-
sess; on sündinud 1826, Lehhe; ku 14. päwal.

Katarina Michailowna, Suurwürsti Print-
sess; on sündinud 1827, Leikusse; ku 16. päwal.

Maria Pawlowna, Suurwürsti Printsess,
Keisri õde, Weimari ja Eisenahi Ma wallitseja
Karel Wridriko praua, on sündinud 1786,
Riinla; ku 4. päwal; ja temma abikasa on
sündinud 1783, Riinla; ku 2. päwal.

Anna Pawlowna, Suurwürsti Printsess, Keisri
õde, Hollandima Kuninga Willemi II. praua;
on sündinud 1795, Neäri; ku 7. päwal; ja temma
abikasa on sündinud 1792, Joulo; ku 6. päwal.

Kronopühhad, mis ne kirriko seadusse
järrele ka Ma kirrikuttes tulleswad piddada:

1. Jürriku 17mal päwal. Isesarewitsi Sure-
würsti Aleksander Nikolajewitsi, wenne-
rigi aujärje pärris pärria sündimisse päaw.

2. Jürriku 21mal päwal. Meie sure Keisri
Prau, Aleksandra Weodorowna nimme
päaw.

3. Janiku 25mal päwal. Meie sure Keisri
ja keige Wennerigi Wallitseja Nikolai Pawlo-
witsi sündimisse päaw.

4. Heinaku 1. päwal. Meie sure Keisri Prau,
Aleksandra Weodorowna sündimisse päaw.

5. Leikuseku 22mal päwal. Meie sure Keisri
Herra ja Temma Abikasa tronimisse päaw.

6. Leikuseku 30mal päwal. Wennerigi au-
järje pärris pärria, Surewürsti Aleksander
Nikolajewitsi nimme päaw.

7. Talweku 20mal päwal. Meie sure Keisri
Nikolai Pawlowitsi wallitsusse hakkatusse
päaw.

8. Jouloku 6mal päwal. Sesamma meie sure
Keisri nimme päaw.

Needsinnatsed Kronopühhad petakse nenda kui
Paasto jutlusse päwad.

Hooste-, weiste- ja kauba-ladad.

1. Eesti- ja Rubbernemangus.

- Tallinnas: 1) Jani:ku 20malt püüest ku otsani.
2) Mihkli:ku 26mal, 27mal ja 28mal püüal.
Rakwerre: liinas: 1) Neäri:ku 27mal ja 28mal püüal. 2) Jani:ku 16mal ja 17mal püüal.
3) Mihkli püüal.
Paide: liinas: 1) Künla:ku 3mal püüal. 2) Jani:ku 25mal püüal. 3) Mihkli:ku 10mal ja 11mal püüal.
Haapsalo: liinas: 1) Neäri:ku 10mal ja 11mal püüal. 2) Mihkli:ku 14mal ja 15mal püüal.
Paldiski: liinas: 1) 2sel ja 3mal Künla:ku püüal. 2) Mihkli:ku 21sel ja 22mal püüal.
Lihhola: liinas: 1) Esmaspüüal enne Wastla püüa. 2) Mihkli:ku 24mal püüal.
Napla: 1) esimeses redel püüast Mihkli püüa. 2) kolmandamal redel püüast Neäri püüa.
Reblas: 1) Mihkli püüal ja kaks püüa se järrele. 2) Joulo:ku 19mal ja 20mal püüal linnalaat.
Merjama kiriko jures, kolmandamal Kristusse tullemisse püühal.
Orfital, Neäri:ku 7mal ja 8mal püüal.

Kollowerres, Neäri:ku 17mal ja 18mal püüal, ja Wina:ku 4mal ja 5mal püüal.

Jõhwi, Mihkli:ku 24mal ja 25mal püüal.

Keila kiriko jures, Mihkli püüal ja kaks püüa se järrele.

Jõehtmes, nädal püüast Mihkli püüa.

Rubbernemango kohto kaks järrele ei olle lubba, ei lau: püüal egga püühapüüal lata piddada, waid, kui nenda juhtub, peab sedda teise nädala esimes: sel argipüüal petama.

2. Lihwlandi- ja Rubbernemangus.

Tarto: liinas: 1) Kolme funninga suur saksa laat. 2) Peetri: 3) Maria sündimisse: ning 4) Mihkli: püüal.

Perno: liinas: 1) 3 nädalat püüast Jani: püüa üks suur saksa laat. 2) Esmaspüüa ning Teispüüa enne Mihkli püüa. 3) Esmas: püüa ning Teispüüa püüast 3mat Kristusse tullemisse püüha.

Willandi: liinas: 1) Künla:ku 2sel püüal üks suur saksa laat, 8 püüa. 2) Jani püüal, 3 püüa, ning 3) 24mal Mihkli:ku püüal.

Kurresare: liinas: 1) 6mal Künla:ku püüal. 2) 1sel Wina:ku püüal ja 3 püüa püüast sedda.

Werrosliinas: 1) Jani päwal. 2) 24mal Mihkli:
ku päwal. 3) Üks suur saksa laat, mis 8
päwa petasse 22maist Künla: ku päwast. 4)
10mal Taliwe: ku päwal.

Waska: liinas: 1) 12mal Jani: ku päwal. 2) 10mal
Leikusse: ku ja 3) 29mal Mihkli: ku päwal.

Rastnas, Mihkli: ku 8mal ja 9mal päwal.

Audrus, 17mal ja 18mal Mihkli: ku päwal.

Põltsama: moisa, 17mal Mihkli: ku päwal.

Lustiwerre: moisa, 15mal Wina: ku päwal.

Põrawerre: moisa, 13mal Mihkli: ku päwal.

Raanso: moisa, 30mal Leikusse: ku päwal.

Korti: moisa, liggi Waska: liina, 15mal Mihkli:
ku päwal.

Rappina: moisa, 4mal ja 5mal Mihkli: ku päwal.

Weski: moisa, Rambia kihhelfonna, 15mal
Wina: ku päwal.

Oldre: moisa, Helme kihhelfonna, 10mal ning
11mal Mihkli: ku päwal.

Helme: moisa, 15mal Leikusse: ku päwal.

Tarwaste: moisa, 29mal Jani: ku päwal.

Wendro: moisa, 20mal ja 21mal Mihkli: ku
päwal.

Luggemisfed.

Kanaani- ehk Sudamaast.

(Mis mullo polele jäi.)

Muldse tähtramato luggeminne ullatas Petlem-
ma, kus meie Ennisteggia Jesus Kristus sündinud,
ning olli wimaks räkimist ühhest floostrist Petlemma
kõrwas, mis üks reisia mees omma seltsimehhega
kaind watamas. Tahhame siis nüüd kuulda, mis
ta ennam weel sest floostrist ja temma kirrikust jut-
tustab, ja mis ta muud Jerusalemma liggidal näi-
nud, ja Sudamaast selletab.

Sefinnane kirrik, ütleb ta, on kaunis suur, mis
sest jo arwata, et 48 marmori sammast kirriko lagge,
mis seedri puust tehtud, üleskannawad. Seest kir-
rikust treppi möda allamiänes, saab ühte kopa, mis
sedda lauta arwatakse ollewad, kus Jesus ilmale
sündis. Sest hommiko maal on weelgi mitmes

paifus karjalaudab Ma al. Kobas on kaljo sisse raiutud ja seinad ümberringi sidi videga ärrakaetud; agga üllewalt paistab kaljo wälja, keskpaikas ühhe ainfa kirowisamba peäle toetud; parrand on ülle-ülsa marmorist. Seäl paikas, kus arro järrele, Issand on sündinud, seisab üks wägga uhke ja illus altar, kelle peäl allati 32 lampi on põllemas. Sedda paika tähhendab üks taewa tähte modi raiutud walge marmori kirowi kätte; selle ümber on ühhe hõbbe pladi peäle kirjutud: Siin on Jeesus Kristus neitsist Mariast sündinud. Monned sammud maad seält on se soim nähha, kuhho Maria hädä parrast omma lapsokest mahhapani. Segi on nüüd walgest marmori kirowist ja temma ümber on allati waksküünlad hõbbe lühtride peäl põllemas. Eßimesse altari wastas seisab teine, seäl sammus paikas, kuida arwawad, kus need targad hommiko maal se lapsokesse kummardasid.

Sellesinnatse kopa kõrwas on teine kaljo sisse raiutud; ning senna õõldakse need ilmasüta lapsokessed maetud ollewad, mis Herodes laskis ärratappa. (Wata Matt. R. 2, 16.) Hommiko pool floostrit on üks suur praggo kaljus nähha, kuhho Maria omma poiaga ennast laste tapmisse aial warjule peitnud. — Kaks wersta maad Petlemmast näideti meile ühhes orgus se põld, kus neile karjastele inglidest Önnisteggia sündimist kuletati; kaks

wanna illusat puud on seäl keß nurme peäl seismas, ja koht on seks õige ommane. — Hommiko pool, Petlemma wärrawa suus, jõime Daweti kaewust, kust kolm wäggewat meest, wäggise Wilistide lerist läbbitungides, wet temmale toiwad, kui ta jannus olli, mis agga Dawet ei tahtnud mitte jua, waid sedda Jehowale wäljawallas, sest et mehhed senna omma hinge eest ollid lainud. (Wata II Samueli R. 23 peat. 14 — 17 salm. sadik.)

Parrast lounat läksime Petlemmast ärra loune pole, need tigid waatma, mis Salomon lasknud kaewata. Reid on kolm, mäe wero peäl, teine teisest ifka allamal; wessi jookseb ühhest hallikast keigeüllema, seält teise, siis kolmandama sisse, ja seält ühhe kaewando warral, Ma alt läbbi, Jerusalemma. Hallika jure ei sa muido, kui ühhest uksest läbbi, mis luffus, et wet rojastamisse eest hoida. Sest siis Salomon tedda nimmetab hallikaks, mis kinnipandub pitsariga. (Üllem Paul. 4, 12.)

Õfeks jäume Petlemma floostriisse, ja anti meile hommiko sedda kallist met süa, mis seäl ümberkaudo sadawal on; siis läksime warratselt tele, sedda kulla waatma, kus ristia Joannes peab sündinud ollema, pennikoorm maad Petlemmast ärra. Seält lähhab üks waewalinne te senna kõrbe, kus Joannes paika piddas. Keß orgus on üks järff mäe kaljo, ja seäl sees üks kaunis arwar kobas, kus Joannes sees

ellanud ja kuhho kaljo sisse raiutud treppisid möda ülesmiina. Kaljust jookseb ka üks selge wee hallikas. Keik se org on armas nähha; kaswab seal ka sugu wilja, ning on kaunid puud warjo andmas ja kõrged mäed ümberringi tedda kaitsmas. Siin siis olli Prohwetil parras elloasse, ja üksik koht keest perreka Ma sees olli wägga ommane Jummalaga, innimestest seggamatta, ümberkäia. Joannesse sundimisest küllas on ka üks klooster temma auuks ehhitud, ja kloostrikirikko altari ees üks marmori kiwi selle pealekirjaga: „Siin on meie Issanda Jeesuse Kristusse eelkäia sündinud.“

Teisel hommikul läksime Sioni mäelt Daweti wärrawast, mis wannal aial kaewo-wärrawaks hüti (Nehem. R. 2, 14) ja kaggo pole annab, Hinnomi orko alla, ja sealt sumäe otsa ülesse, et ümberkäudsed kohhad parreminne nähha sada. Sumäeks tedda hütafse sellepärast, et kuningas Salomon siina Moabi ja Ammoni rahwa läila jummalattele kõrge paiga ülesehitatas. (I Kunn. R. 11, 7.) Kannab ta ka kurja nou mäe nimme, sellepärast et Judarahwas seal piddand sedda kurja nou wõtma, Jeesust surma sata. Seal liggidal on üks kobas, kus 8 Apostlit böldakse pärrast Kristusse wangiwõtmist ennast peitnud. Parremal pool sedda magge touseb ülimaggi omma illo sees kõrgesse. Ülimäe jalla al on Josawati org (Joel 4, 2) hakkamas, kellega Hin-

nomi org ühte annab. Hommiko pool sedda sumäge näideti meile se pottiseppa = ehk werrepöld, mis selle rahhaga osteti, mis Judas Issanda ärraandmisest eest palgaks sai, ja kus Judast ka arwatakse ennast ärraponud. Se pöld on weelgi matmisest paigaks wõrastele. (Wata Matt. R. 27, 3 — 8.) — Orgo allaminnes saine Siloa hallika jure, Sioni mäe werus. Hallikas jookseb kaljust ühte tiki, kelle kaldad tassafeks on raiutud ja päwapaiste wasto warjatud, nenda et wessi ikka seisab külm. Loune poolt käiwad treppid tiki alla; wessi, mis orgo jookseb, on kounis selge agga kibbeda ja pahha maoga. Siina rahwas tihti käiwad ennast Siloa wees pesemas, liati need, kel filmist wigga, sedda pimmedat mällestades, kelle wasto Jeesus ütles: „minne pesse filmad Siloa tikis;“ ning kes, kui sedda sai teinud, näggew taggasi tulli. (Joann. 9, 7.)

Pääw hakkas nüüd wägga elledaste ja palla-waste paistma; läksime sellepärast jälle Sionisse taggasi. Kus Sioni maggi lõppeb, seal näggime Turgi usso rahwa Daweti pühha kooda, kellest kül suurt asja ei olle, agga mis nad sure au sees peawad, toetades, et Dawet ja Salomon siina peawad maetud ollema. Selle pühha koia kõrwas seisib ennemüiste üks ristiussu kirrik; nüüd seal muud polle nähha, kui üks weike maia. Seal sees näidetakse sedda tubba, kus Onnisteggia, omma jüngrittega

wimist korda pasatalla sües, pühha õhtosõmaaega
seadis, ning ka, parrast illestoustmist, kumne Apost-
libele ilmus. Seäl liggidal on ka ristirahwa mat-
misse aed. Seält pitki liina müri minnes, saime
ühhe wägga uhke turgiusso pühha koia jure, Moria
mäe peäl, Sioni mäe kohhal. Sedda templit nad
wägga pühhas auustawad, sest et seäl sedda kiwi
hoitakse, mis, kuida ütlewad, Jakob omma Pea
pohja panni, kui ta heitis maggama, ja unnes red-
delit näggi, mis peäl Jummal inglid ollid ülles-
minnemas ja mahhatullemas. (1 Mos. R. 28, 12.)

— Se pühha koia kõrwas on Jerusalemma liina
kubberneri ellomaia, kus ka Pilatus ommal aial sees
ellanud. Seäl maias näidetakse üht kambrit, kus
Kristust wangis peti, enne kui tedda kohto ette
widi, ja kus Sedda parrast naerti ja teotati. Ligge-
mal Kolgata pool näitis mulle üks munk üht kiwi-
sammast, kus Kristus seisnud, kui Pilatus hüdis:
„enna innimest!“ Pissut maad Pilatusse mai-
ast, suggu mäest allamiina, on se koht, kus enne-
muiste se trep seis, kust Kristus omma surma tele
astus. Trep isse on mitme saa aastade eest Roma
liina widud ning seäl hoitawaks. Teisel pool teed
on se kamber nähha, kus Kristust piitsadega pekseti.
Meie tejuhataja käis siit sedda teed möda eddasi,
kust Unnisteggia Kolgata mäele läks kannatama,
mis walloteeks nimmetakse. Sedda teed eddasi miin-

na, on parremat kät ühhe mäe peäl ühhed laggund
mürid nähha, mis kunninga Herodesse maiast jär-
relejäanud. Siis minnakse ühhest kirrikust möda, mis
senna paika on ehitud, kus Maria ärraminnestas,
nähhes, et temma kallis poeg, ränka risti kandes,
ärranõrkas; seält saab siis senna, kus Simonale
wäggise sedda risti peäle pandi, et ta sedda Jesusse
järrele pididi kandma; siis senna, kus Ta hüdis:
„Jerusalemma tütre, ärge nutke mind!“
n. t. s. Wallote on üllepea 1220 sammo pitk. —
Pohja pool liina on lammaste wärrawa liggi Pe-
tesda tiik, kelle wessi Kristusse päiwil pimmedattele
ja jallotumattele abbi teggi. (Joann. 5, 2 — 9.)
Neist wieft wõlwitud hõnedest tigi ümber, mis
Ewangeliium nimmetab, on alles kolm weel olle-
mas, agga tiik isse on koggoni ärrakuiwanud, ja
kaswab seäl sees rohto ja petakse kapstad maas.

Palmpude pühhapäaw õhto lāksime seält sam-
mast lammaste ehk Tehwanusse wärrawast wälja,
Jerusalemma ümberkaudsed waatma. Päaw olli
jo Hinnomi orro ülle maddalasse waiunud, kui Ri-
droni jõe le allalāksime. Tõggi on kolm jalga süg-
gaw, agga wet polnud suggugi sees. Pāhhemat
kāt teed on üks suur kaljo kobas, kuhho neitsit Ma-
ria ja temma emma Anna arwatakse maetud olle-
wad. Senna tulleb marmori treppi möda alla miin-
na. Haudade peäl on altariid ja kabbesid, ja nende

sees lambi tullokest põllemas. Lääksime ülle silla ja saine Ketsemani aeda, õllimäe jalla al. Uia ümber on maddal müür; aed isfi on koggoni harrimatta, egga muud haljast seäl nähha, kui monned kõrged õllipuud. Ei need kül woi needsammad olla, mis, kuida jut kais, Õnnisteggia päiwil jo seäl ollid kaswamas; sest et Titus, kui Jerusalemma liäna peäle kais, keif puud liäna ümbert laskis mahharaiuda. Sedda õlli, mis neist pudest saab, wägga kalliks petakse, ja puust tehakse ristikesi rinnus kanda. Seäl weelgi näidetakse need paigad, kus Issand palwet teggi, ja need kolm Apostlit maas maggasid. Kus Judas Jesust, Temmale suud andes, omma seltsimeeste kätte ärraandis, siäna paiga ümber on Turgid kiwialia teinud, sedda ärrawannutud maakis nimmetades.

Kristusse üllestoumissse teisel päwal lääksime hulga ristiinnimeste seltsis Jordani jõge watama, siäna koha, kust Israeli rahwas läbbikaisid ja kus Õnnisteggiat ristiti. Iggamees pessi ennast jõe sees, täitis weega omma plasko, ja taskud pissikeste kiwidega jõe põhjast, ja leikas ühhe paio oksikesse ennesele mallestusfeks ärra. Mi kaua kui teised jões ollid, lääksime prohwetil Elisa kaewo waatma. (II Kunn. R. 2, 19 — 22.) Wessi on wägga selge ja magus, ja petakse sedda sesammaks kaewuks, mis prohwet Elisa terweks ja jodawaks teggi. (II Kunn.

R. 2 p.) Kaew on ühhe kõrge mäe jalla al; selle mäe otsas õõldakse Kristust 40 päwa paastunud, ja seäl tedda ka kurjast waimust kiusatud. Mäe peäl seisab üks kabbel.

Saine seält jälle laggeda peäle sanud, siis lääksime solamerre pole, mis piiblis ka laggeda merrefeks ja päwatoussma poolfeks merrefeks hütakse. Se merri ehk järw on 11 pennikoormat pohhisest louna pole pitk ja kolm pennikoormat lai, monnest kohast ka kitsam; kuus päwa tullub ärra tedda ümberkäies. Kõrged kolledad mäed kaiswad järwe ümber. Ma ümberringi on koggoni siggimatta; polle seäl rogo suggugi egga rohho ladwa kaswamas; järwes ei olle kalla, ei konnakarpigi sees. Kallad, mis Jordani jõggi allawiib, seäl sees kohhe ärrasurewad. Merri on üsna kurb, et liäno heält polle kuulda; sest, mis lind siäna juhtub eksima, sedda järwe aur kohhe tappab. Järwe wessi on kibbe solane, wihhaw ja weidra maoga. Wee peäl on mittokord hulk mäewaike uiumas, mis idda poolt ühhest mäest woab, ja peagi tuld wõttab. Wessi on solast nenda raske, et mis siisse wiisfatakse, se pohja ei waiu, agga solakord lööb temma ümber. Kiwidki järwe ümber kattab solakord. Kes siäna järwe lähhab uiuma, selle ihho külge hakkab sool, ja wessi isse kannab uiujat peäl, et ta, olgo ta ka uiumisse polest oskamatta, wee pinna peäle jääb. Kes omma Pead

wee alla waiutab, selle filmad lähhawad pimmedaks, ja kust ihonahhal wähhegi wigga on, seält tunneb innimenne weest kibbedat wallo. Monni pääw pärrast sedda on ihho ümber nago öllikord weel tunda, mis wessi naljalt ärra ei wõtta, ehk nahk lööb kättotama ja ennast ärrakorima. Se on sesamma järw, mis siis sündis, kui Jehowa Sodom ja Komorra liinab, rahwa ülleannetusse pärrast, Ma peält ärrakautas. (I Mos. R. 19 peat.)

Jürri kuu sees, ühhel illusal selgel päwal, laksime Jerusalemma pohjapoolsest wärrawast wälja, Sekemi ja Naatsaretti pole kaima. Te kaim muißt ülle kiwiste palja mäggede, muißt laiaßt orgudest läbbi, kus öllipuid kaswab. Shto saime senna kitsa orrusse, kus Samaria Ma Sekemi ehk Sigari lin seisab, (I Mos. R. 7, 12.) mis nüüd Naabluseks nimmetawad. Kus org hakkab, seäl meile näidetü sedda Jakobi kaewo, kus Jesus istus jures, ja Samaria naese käest wet küssis jua, ja tedda õppetä. (Joann. 4 p.)

Sekemi lin on illus nähha, mäe wero peäle ehhitud, kess rohhoaedade wahhele, ning mitto selget wee hallikast kossutawad aiapuud ja rosid. Seäl meile ka Josepi ja Josua hauad näidati. Teisel hommiikul päwa toustes, laksime seält eddasi, kunni wimaks Naatsaretti saime, kus Jesus üllekaswis. Ein polle nüüd muud kui agga külla, honed weiked

ja maddalad. Agga seälgi on üks wägga uhke klooster omma kirrikoga. Kori al on üks kobas, kus, kuida seält rahwas ütlewad, ingel Raabriel Mariale kulutas, et Önnisteggia temmast pidü sündima. Teine sammas sedda paika tähhendab, kus ingel, teine sedda kus Maria seisnud. Kirriko liggidal on piisike kabbel, seäl kus Josepi tötubba piddand ollema; seält wähhä maad on se kogodusse kooda, kus Kristus õppetä. Einna ees on teine klooster uhhe järso mäe kalda peäl, ning peab se sesamma mäe harri ollema, kust Judarahwas Jesus tahsüd ülle kaela mahhakukkutada. (Luk. 4 p. 29 s.)

Pääw olli jo kõrges taewas, kui Naatsarettist ärralaksime, Kalilea merd waatma, mis ka pühhas kirjas Tiberia merre ja Kenetsareti järwe nimmel kaim. Käisime uhhe mäe jalla alt eddasi, mis önnistamiste mäe nimme kannab, sellepärrast et Kristus seält üllewalt omma mäejutusse piddanud, mis nende sannadega hakkab: Önsad on n. t. s. Tiberia liinas, kuhho peagi saime, on üks Peetrusse kirrik, seälsammas, kus, kuida arwatakse, Apostel Peetrus ellanud, ehk kus ta nota järwesse heitnud, ja Kristus tedda jüngriks ärrawallitsenud. — Järw on kaks pennikoorma pitkutasä, ja liggi pennikoorm laiutasä. Ei seäl nüüd allussäga kallo püta, waid kallamehhe astuwad pohja pool järwe

niiusist sadik wette ja püawad liwiga. Seäl järwe rannas näideti meile ka sedda paika, kus Jeesus need 5000 meest söötud. —

Kapernauma külla olli ennemuiste üks illus lin, kus Jeesus tihiti paika piddas, seäl koggodusse koias õppetades ja immetähtesid tehhes, nenda et sedda piiblis temma omma liinaks nimmetakse. (Matt. R. 17 peat.) Ta on ka Kenetsareti järwe rannas, seäl liggidal, kus Jordani jõggi järwe langeb. Nüüd ta polle muud, kui üks waene külla.

Teisel hommitul läksime enne päwa touso Tabori mäe otsa ülesse. Mäggi on 3000 jalga kõrge ja pennikoorm maad Naatsarettist ärra. Se peab se kõrge mäggi ollema, kus Kristust Peetrusse, Jakobusse ja Joannesse nähhes mudeti, ja kus Mooses ja Elias Temmaga kõnnelesid. Selle immeasja mällestusleks petakse ka Kristusse muutmisse pühhal ühhes maalluses kabbelis jutlust.

Taborist läksime Kana küllasse. Külla liggidal on üks selge hallika weekaew, kust arwatakse sedda wet todud ollewad, mis Jeesus pulmal wiinaks mutis. — Pitki made wahhemerre randa edasi minnes, saime wimaiks Libanoni mäkke kätte. Mäggi on kümme tuhat jalga kõrge, nenda et Arabia Ma lauloteggiad temmast ütlewad: ta kannab peas talwet, õllade peäl kerwadet, süles sügist, agga sui maggab merre rannas temma jalge

al. Kaks pitka mäe seljandikko jookswad teine teise kõrwas ennam kui 30 pennikoorma edasi; se mis merre liggi annab, on Libanon; teise seljandikko kõrgem ots nimmetakse wannas Testamentis Hermoni mäeks. Libanon on mäe jallast otsani, kus sullamatta lummi wastotulleb, mitme wilja polest õnnistud ja wägga holelikult harritud, nenda et igga malap omma kasso sadab. Ta kannab rohkeste õllipuid ning metswigipuid, kelle lehked sidi ussi toidus on; saab siis seält paljo õlli ja hulk sidi, pealegi kaswatab mäggi wägga head jodawat wina.

Kulus on Libanon omma seedripude polest. Sedda metsa polle Ma peäl maial ollemas, mis mitto sadda aastat ifka sesammaks jänud, nenda kui Libanoni mets. Seedri puid seäl polle ennam, kui agga monni sadda; ei need ka paljo rohkemaks ja egga ka kahhane, sest et neid nenda pühaks petakse, et kessi neid ei julge mahharaiuda. Puud on wägga iggawad ja wiisad kaswama; karjatsed seäl ka metsawarjus ommad karjad sõdawad; lojufsed ja hirwed nääriwad nored kassud ennamiiste ärra, nenda et puid agga wähhä jure liisab.

Reigewannemad puud, mis monne arwamisse järrele jo 3000 aastat wannad, on nenda paksud, et kuus, meest waewalt jõudwad käsijüllaga nende

ümber hakkada. Oksadki on 7 ehk 8 jalga paksud. Kõrgus on 90 jalga, et paksusse wästo armata, pollegi wägga kõrged, agga ladwa polest on nad laiad. Keigesuremattel pudel on müür ümber, ja petakse seal aioti pühha tenistust. Seedrid on okaspude seltsi; okkad talwelgi haljad, ja kääbid wiis tolli pikkad, nelli laiad. Pu on seest selge, wägga wastopiddaja ning hea haisoga, pu joned punnast karmad. Tirusse laewamehhed pruukisid seedrid pelepuiks, ja kaubawarra kirstuks; kunnigas Dawet omma koia jure, mis ta Sionis ennesele ehhitas ja Salomon Jerusalemma Summala sure koia jure; kullutati neid ka teise templi ehhitussele.

Üleks kül weel monda pühhas maast, liati neist kohtadest råkida, mis pühhas kirjas nimmetakse. Agga olgo sest seddapuhko kül. Sedda agga weel tarwis nimmetada, et need pühhad paigad, kuhho Ünnisteggia omma jallaga astunud, ehk kus sedda ehk teist usso asja õõldakse sündinud ollewad, muist wannast pärritud mällestusse, muist meie aia innimeste armamisse järrele nisuggusiks nimmetakse. Kas nad keik senna tõeste annawad, kuhho neid pannakse, sedda koggoni ennam selgeks ei sa.

